

Брюксел, 17 декември 2024 г.
(OR. en)

16983/24

ELARG 189
COWEB 218
COEST 750

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От: Генералния секретариат на Съвета
До: Делегациите
Относно: Заключение на Съвета относно разширяването

Приложено се изпращат на делегациите заключенията на Съвета относно разширяването, одобрени от Съвета на 17 декември 2024 г.

СЪВЕТ ПО ОБЩИ ВЪПРОСИ

ЗАКЛЮЧЕНИЯ НА СЪВЕТА ОТНОСНО РАЗШИРЯВАНЕТО

1. Съветът взема надлежно предвид съобщението на Комисията от 30 октомври 2024 г. относно политиката на ЕС за разширяване, включително докладите за Черна гора, Сърбия, Албания, Северна Македония, Босна и Херцеговина, Косово*, Турция, Украйна, Република Молдова (по-нататък: Молдова) и Грузия.
2. Съветът изтъква отново своя ангажимент към разширяването в съответствие с **подновения консенсус** относно разширяването, одобрен от Европейския съвет през декември 2006 г., последващите заключения на Съвета и на Европейския съвет, както и **стратегическата програма на ЕС от юни 2024 г. за периода 2024 —2029 г.** В съответствие с предходните заключения на Съвета и в рамките на политическите критерии от Копенхаген Съветът потвърждава необходимостта от прилагане на справедливи и строги условия, на принципа за оценяване въз основа на собствените заслуги и на принципа за обратимост. Съветът изтъква колко е важно да се гарантира, че ЕС е в състояние да поддържа и задълбочава собственото си развитие, включително капацитета си да интегрира нови членове. Като приветства факта, че в процеса на разширяване има нова динамика, Съветът подчертава необходимостта партньорите да поемат отговорност и да демонстрират надеждността на своите ангажименти и политическа воля чрез провеждане на необходимите реформи и постигане на осезаем напредък по основополагащите въпроси.

---

* Това название не засяга позициите по отношение на статута и е съобразено с Резолюция 1244/1999 на Съвета за сигурност на ООН и становището на Международния съд относно обявяването на независимост от страна на Косово.

3. Разширяването е **геостратегическа инвестиция в мира, сигурността, стабилността и просперитета**. То е двигател за подобряване на икономическите и социалните условия на европейските граждани и намаляване на различията между държавите, и трябва да насърчава ценностите, на които се основава Съюзът. Разширяването на ЕС ще донесе значителни социално-икономически ползи за настоящите и бъдещите членове на Съюза. С оглед на перспективата за допълнително разширяване на Съюза както ЕС, така и бъдещите държави членки трябва да бъдат подготвени. Държавите, стремящи се към членство, трябва да увеличат усилията си за реформи, по-специално в областта на принципите на правовата държава, в съответствие с основаното на заслуги естество на процеса на присъединяване и с помощта на ЕС. Успоредно с това ЕС трябва да положи основите и да проведе реформите, необходими във вътрешен план, както е посочено в Декларацията от Гранада. Това ще направи ЕС по-силен и ще укрепи европейския суверенитет.
4. Агресивната война на Русия срещу Украйна откроява значението на разширяването като стратегически приоритет за ЕС. Съветът **потвърждава** пълната си и недвусмислена ангажираност с перспективата за **членство в ЕС на Западните Балкани, Украйна и Молдова**. Турция продължава да бъде страна кандидатка и ключов партньор в много области от общ интерес. Съветът припомня, че поетият от грузинското правителство курс на действие застрашава европейския път на Грузия, което фактически води до спиране на процеса на присъединяване, изтъква отново непоколебимата солидарност на ЕС с грузинския народ и готовността му да продължи да подкрепя грузинските граждани по техния европейски път и изразява съжаление във връзка с неотдавнашното изявление на грузинското правителство относно спирането на процеса на присъединяване към ЕС до 2028 г.
5. Зачитането и ангажиментът за утвърждаване на ценностите, на които се основава ЕС, и изпълнението на задълженията, необходими за членство в ЕС, продължават да бъдат от съществено значение за всички партньори, които се стремят да се присъединят. Устойчивите и необратими постижения в реформите във връзка с **основополагащите въпроси**, сред които принципите на правовата държава и основните права, функционирането на демократичните институции, публичната администрация и икономическите критерии, продължават да бъдат основните показатели, спрямо които се оценява напредъкът към членство в ЕС. Препоръките на Комисията в тези области следва да бъдат разгледани приоритетно.

6. Съветът заявява отново, че спазването на **принципите на правовата държава** е част от основополагащите ценности, на които се гради ЕС, че то е аспект от решаващо значение за демократичните преобразувания и задължително условие за напредък към членство в ЕС.
7. Защитата на **основните права** заема централно място сред ценностите на ЕС. Съветът ще продължи да следи отблизо напредъка на партньорите в тази област и припомня, че надеждните мерки за отстраняване на докладваните недостатъци са цялостен приоритет. В този контекст Съветът подчертава по-специално важната роля на зачитането на правата на детето и правата и недискриминационното третиране на лицата, принадлежащи към малцинства, лицата в уязвимо положение, като например ромите, хората с увреждания, лесбийките, гейовете, бисексуалните, транссексуалните и интерсексуалните (ЛГБТИ), и лицата, принадлежащи към национални малцинства. По отношение на равенството между половете Съветът отново изтъква, че трябва да се гарантират овластяването и пълноценното упражняване на основните права на жените и момичетата. Съветът припомня, че свободата на изразяване, защитата на журналистите, свободата и плурализмът на медиите са стожери на демократичното общество, които стремящите се към членство партньори трябва да гарантират. Осигуряването на благоприятна среда и по-силна роля на организациите на гражданското общество, включително в процеса на реформи, също продължават да бъдат съществени елементи на една добре функционираща демокрация. Съветът призовава всички партньори спешно да предприемат действия за отстраняване на докладваните недостатъци, като обърнат специално внимание на преодоляването на системните проблеми, отбелязани от Комисията.
8. Съветът изтъква още, че е необходимо партньорите да постигнат траен напредък във всеобхватната **съдебна реформа, борбата с корупцията, включително премахването на олигархичния модел, и борбата с организираната престъпност**. Постигането на стабилно изпълнение на реформите и на трайни солидни резултати в тези критични области продължава да бъде от съществено значение.
9. В Западните Балкани **добросъседските отношения и регионалното сътрудничество** продължават да бъдат основни елементи от процеса на разширяване, както и от процеса на стабилизиране и асоцииране. Съветът отбелязва, че все още са необходими решителни усилия за насърчаване на **помирението и регионалната стабилност**. Съветът настойчиво насърчава партньорите да разрешат двустранните си спорове и въпроси, свързани с наследството от миналото, в съответствие с международното право и установените принципи, в т.ч. Споразумението по въпроси, свързани с наследяването.

10. Допълнителното засилване на сътрудничеството по въпросите на външната политика продължава да е от решаващо значение и Съветът очаква партньорите да приведат изцяло политиката си в съответствие с **общата външна политика и политика на сигурност** на ЕС (ОВППС), включително ограничителните мерки, което представлява ключов аспект на процеса на интеграция в ЕС и силен израз на стратегическия избор и мястото на даден партньор в една общност, основана на ценности. ЕС продължава да подкрепя партньорите и да предоставя помощ, по-специално на онези от тях, които са постигнали пълно съответствие. Предотвратяването на заобикалянето на ограничителните мерки на ЕС, включително на тези, приети в отговор на агресивната война на Русия срещу Украйна, продължава да бъде от първостепенно значение. Съветът приветства трайния ангажимент на партньорите към общата политика за сигурност и отбрана на ЕС (ОПСО), включително приноса на повечето от тях към мисиите и операциите на ЕС.
11. Борбата с предизвикателствата, свързани с **хибридни заплахи**, е ключов приоритет. ЕС е поел ангажимент за по-нататъшно задълбочаване на сътрудничеството с партньорите, наред с другото в борбата с дейностите по манипулиране на информация, включително дезинформацията. ЕС активизира работата си с партньорите за противодействие на фалшивите руски послания и дезинформацията във връзка с агресивната война на Русия срещу Украйна.
12. Борбата с **тероризма, насилническият екстремизъм, радикализацията и организираната престъпност** продължава да бъде от съществено значение. Съветът остава ангажиран с по-нататъшното задълбочаване на успешното сътрудничество с партньорите в тези области.
13. **Незаконната миграция** продължава да бъде неотложно предизвикателство и налага постоянно сътрудничество и координация с всички партньори. Съветът отново поздравява партньорите от Западните Балкани за тяхното конструктивно сътрудничество, а Турция — за продължаващите ѝ усилия за приемане на бежанско население, което е едно от най-многобройните в световен мащаб.
14. Съветът подчертава, че е изключително важно партньорите да хармонизират **визовите си политики** с визовата политика на ЕС.

15. Съветът очаква всички партньори да **отправят** ясни и редовни **послания** към своето население относно ползите и задълженията, произтичащи от техния път към ЕС, както и собствения им ангажимент към ценностите на ЕС и изискваните реформи. Същевременно ЕС ще засили стратегическата си комуникация относно процеса на разширяване.
16. По отношение на **икономическите критерии** Съветът оценява положително, че повечето партньорски икономики са показали значителна устойчивост въпреки продължаващата агресивна война на Русия срещу Украйна. Важно е партньорите да ускорят структурните реформи, необходими за устойчив растеж, и да постигнат напредък в изпълнението на икономическите критерии за членство в ЕС.
17. ЕС ще продължи да оказва **подкрепа** на кандидатките за членство на всички равнища в политическата, икономическата и социалната трансформация на региона въз основа на осезаем напредък в областта на върховенството на закона и социално-икономическите реформи, както и придържането на партньорите към ценностите, правилата и стандартите на ЕС. ЕС ще продължи да оказва съществена финансова помощ за партньорите по линия на Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП) и Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество – Глобална Европа (ИССРМС – Глобална Европа), както и техническа помощ, по специално чрез туининг и Програмата за техническа помощ и обмен на информация (ТАІЕХ).
18. Съветът остава ангажиран с доближаването на партньорите до ЕС, подготвянето на почвата за присъединяване и осигуряването на конкретни ползи за техните граждани още по време на процеса на разширяване. Съветът приветства постигнатия през изминалата година напредък по отношение на постепенната интеграция. Съветът ще продължи да насърчава постигането на по-нататъшен напредък в **постепенната интеграция** при спазване на принципите на заслуги и обратимост, в съответствие със заключенията на Европейския съвет от 2022 г. и 2023 г. и въз основа на преразгледана методика за разширяване. Постигането на съответствие с релевантните достижения на правото на ЕС продължава да бъде елемент от постепенната интеграция. Съветът подчертава значението на това да се използва пълноценно потенциалът на съществуващите правни инструменти. Съветът очаква да разгледа допълнителни предложения на Комисията, основаващи се на постигнатия до момента напредък.

19. Съветът приветства текущото изпълнение на **плана за растеж за Западните Балкани и Механизма за Украйна**, които се движат планомерно за осигуряването на безпрецедентна финансова подкрепа и помощ за реформи. Съветът приветства амбициозните програми за реформи и плана за Украйна, приети съответно от партньорите от Западните Балкани и Украйна, и припомня, че ефективното изпълнение на посочените в тях реформи е определящо за плащанията. Съветът приветства съобщението на Комисията относно нов план за растеж за Молдова и бързото приемане на преговорната позиция на Съвета по предложението за създаване на Инструмента за реформи и растеж за Молдова с оглед на постигането на политическо споразумение във възможно най-кратък срок.

ЧЕРНА ГОРА

20. Съветът приветства силно положителните резултати в изпълнението на дългогодишните ангажименти за реформи. Съветът приветства **целта** на правителството да продължи бързия напредък на Черна гора по пътя ѝ към ЕС и насърчава всички политически сили да следват амбициозния си план за приключване на преговорите за присъединяване.
21. Съветът изразява задоволство от **добрия напредък**, постигнат досега в преговорите за присъединяване с Черна гора, по време на които бяха отворени всичките 33 глави, преминали скрининг, а 6 бяха временно затворени. Съветът по-специално поздравява Черна гора за това, че като цяло е изпълнила междинните критерии по глави 23 и 24 относно принципите на правовата държава – важен етап, който бележи началото на нов и последен стадий от преговорите за присъединяване. Съветът насърчава Черна гора бързо да пристъпи към изпълнението на критериите за затваряне на глави 23 и 24 относно принципите на правовата държава. Съветът приветства неотдавнашното временно затваряне на три глави и очаква да бъде в състояние да затвори временно още глави възможно най-скоро, щом условията бъдат изпълнени. При условие че Черна гора поддържа непоколебимия си напредък и осъществи необходимите реформи, Съветът е готов своевременно да даде начало на подготовката за изготвянето на договора за присъединяване.

22. Съветът поздравява Черна гора за постигнатия напредък към възстановяване на **функционирането на основните съдебни органи**, за ускоряването и задълбочаването на изпълнението на ключови съдебни реформи, за приемането на нова стратегическа рамка и за финализирането на редица текущи съдебни назначения чрез прозрачни и основани на заслуги процедури. Тези мерки спомагат за подобряване на независимостта, отчетността, безпристрастността, почтеността, ефикасността и професионализма на съдебната система. Съветът приветства назначаването на нов постоянен председател на Върховния съд.
23. Съветът **приветства добрия напредък** и насърчава Черна гора да продължи усилията си за реформи, по-специално в ключови области като свободата на изразяване на мнение и свободата на медиите, включително защитата на журналистите и **борбата с корупцията и организираната престъпност**, както и реформите в публичната администрация. Макар да признава постигнатия напредък, Съветът изтъква отново, че Черна гора трябва да подобри резултатите си по отношение на разследванията, наказателните преследвания, окончателните присъди и изземването и конфискацията на активи от престъпна дейност, включително на високо равнище. Черна гора следва също така да постигне напредък по всеобхватна избирателна реформа, включително да измени своя закон за финансирането на политическите образувания, за да го приведе в съответствие с европейските стандарти, като гарантира независимостта на избирателната комисия и прозрачността на избирателния регистър.
24. Съветът отчита постигнатия добър напредък в управлението на миграцията, като същевременно изтъква необходимостта от постигане на пълно съответствие с **визовата политика на ЕС** и от укрепване на капацитета на страната за граничен контрол.
25. По отношение на **икономическите критерии** Съветът приветства солидното възстановяване и стабилния растеж на икономиката, стабилността на банковия и финансовия сектор и подобряването на пазара на труда. Съветът насърчава Черна гора да проведе необходимите структурни реформи и, наред с останалото, да намали държавния дълг и да продължи усилията си за укрепване на фискалното управление и прозрачността.

26. Съветът отбелязва, че **добросъседските отношения** и регионалното сътрудничество продължават да бъдат основни елементи от процеса на разширяване, както и от процеса на стабилизиране и асоцииране.
27. Съветът горещо поздравява Черна гора за последователното ѝ сътрудничество по външнополитически въпроси и за това, че отдавна постига трайно и пълно съответствие с **ОВППС на ЕС**, включително що се отнася до ограничителните мерки на ЕС, което е силен сигнал за стратегическия ангажимент на Черна гора по пътя ѝ към ЕС. Наред с това той изразява задоволство от факта, че Черна гора продължава активно да участва в мисиите и операциите на ЕС по линия на общата политика за сигурност и отбрана (ОПСО).

СЪРБИЯ

28. Като изразява задоволство от факта, че Сърбия потвърди интеграцията в ЕС като своя стратегическа цел, Съветът подчертава, че важно Сърбия да покаже силна политическа воля и последователност в провеждането на свързаните с ЕС реформи, както и да отправя обективни и недвусмислени послания във връзка с ЕС.
29. Съветът приветства **цялостния напредък**, постигнат досега в преговорите за присъединяване, по време на които бяха отворени 22 от общо 35 преговорни глави, а 2 глави бяха временно затворени. Съветът припомня, че цялостното темпо на преговорите за присъединяване ще продължи да се определя от напредъка на Сърбия по отношение на принципите на правовата държава и нормализирането на отношенията с Косово.
30. Съветът насърчава Сърбия да покаже на дело по-голяма **политическа воля** чрез по-нататъшно ускоряване на реформите и постигане на конкретни и осезаеми резултати по **основополагащите въпроси**, по-специално като продължи да поставя акцент върху изпълнението на междинните критерии по глави 23 и 24 относно принципите на правовата държава. Съветът взема надлежно под внимание приемането на новата стратегия за борба с корупцията и на подзаконовите актове във връзка със законите за прилагане на конституционните изменения. Макар че отбелязва със задоволство постигнатия напредък в борбата с корупцията, Съветът отбелязва ограничения напредък в съдебната система и борбата с организираната престъпност и изтъква отново необходимостта от увеличаване на усилията в тези области, включително чрез постигане на солидни резултати с ефективни разследвания, наказателни преследвания, окончателни присъди и замразяване и конфискация на активи от престъпна дейност, включително на високо равнище.

31. Съветът посочва отново своята загриженост поради липсата на напредък в подобряването на **свободата на изразяване и независимостта на медиите** и призовава Сърбия да прилага приетото законодателство в областта на медиите и да гарантира по-нататъшното му привеждане в съответствие с достиженията на правото и стандартите на ЕС, както и да се ангажира активно с предотвратяването и противодействието на всички форми на дезинформация и чуждестранно манипулиране на информация във всички медийни канали. Наред с това Съветът насърчава Сърбия да осигури среда, благоприятстваща дейността на организациите на гражданското общество, и да предостави по-силна роля на тези организации.
32. Сърбия трябва също да продължи да обръща специално внимание на пълното зачитане на **основните права**, включително защитата на най-уязвимите групи, както и на недискриминационното третиране на лицата, принадлежащи към малцинства в цяла Сърбия.
33. По отношение на **икономическите критерии** Съветът приветства добрата степен на подготвеност на Сърбия в изграждането на функционираща пазарна икономика и насърчава Сърбия да продължи усилията си за подобряване на способността си да устоява на конкурентния натиск и пазарните сили в рамките на Съюза и да проведе необходимите структурни реформи. Съветът приветства и засиленото сътрудничество на Сърбия с ЕС, по-специално стратегическото партньорство в областта на устойчивите суровини.
34. Съветът отчита оценката на Комисията, че Сърбия е запазила своето ниво на готовност по отношение на критериите за отваряне на **кълъстер 3** „Конкурентоспособност и приобщаващ растеж“. Съветът ще разгледа отново въпроса за отварянето на кълъстер 3 въз основа на значителния по-нататъшен напредък на Сърбия, по-специално в съответствие с посочените в точка 29 области и съобразно преговорната рамка, спрямо оценката, изложена в доклада за разширяването от 2024 г.
35. Съветът приветства факта, че Сърбия продължава да се ангажира с редица инициативи за **регионално сътрудничество** и насърчава страната да продължи да укрепва **добросъседските отношения** и да допринася за стабилността и помирението с всички партньори в региона.

36. Съветът продължава да изтъква важната роля на съдържателното регионално сътрудничество по **националните производства за военни престъпления**, разрешаването на нерешените случаи на изчезнали лица и пълното сътрудничество с Международния остатъчен механизъм за наказателните трибунали. Не следва да се предоставя подкрепа за осъдени военни престъпници, нито за възхваляване или отричане на техните престъпления.
37. Като припомня, че правилното функциониране на демократичните институции е основен елемент от процеса на присъединяване към ЕС, Съветът отбелязва докладите относно **изборите** през декември 2023 г. и юни 2024 г. на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ)/Бюрото за демократични институции и права на човека (БДИПЧ). С оглед на тези констатации изборният процес се нуждае от осезаеми подобрения и по-нататъшни реформи. Съветът настойчиво насърчава Сърбия да предприеме действия във връзка с препоръките на органите на ОССЕ/БДИПЧ и на Съвета на Европа, включително тези, които се отнасят до ключови аспекти на изборния процес.
38. Съветът поздравява Сърбия за значителния принос към управлението на смесените миграционни потоци към ЕС и продължава да изтъква необходимостта Сърбия да постигне допълнителен напредък по процедурите за убежище, както и пълно съответствие с **визовата политика** на ЕС.
39. Съветът заявява отново твърдото си очакване Сърбия да увеличи усилията си за приваждане на законодателството си в пълно съответствие с позициите и ограничителните мерки **на ЕС в областта на ОВППС**, в т.ч. спрямо Русия и Беларус, като въпрос от първостепенно значение. Освен това Съветът призовава сръбските власти да се въздържат от действия и изявления срещу позициите на ЕС в областта на външната политика и по други стратегически въпроси. Съветът приветства хуманитарната и друга помощ на Сърбия за Украйна и насърчава Сърбия да продължи доброто си сътрудничество с ЕС за предотвратяване на заобикалянето на ограничителните мерки на ЕС. Съветът изразява задоволство от факта, че Сърбия продължава активно да участва и да допринася в мисиите и операциите на ЕС по линия на ОПСО.

40. Сърбия и Косово трябва да полагат постоянни усилия за намаляване на напрежението, да се въздържат от едностранни и провокативни действия, които биха могли да доведат до напрежение и насилие, и да избягват разединяващата реторика. Съветът очаква както Сърбия, така и Косово да намерят по координиран начин трайно решение на положението в северната част на Косово, което да гарантира безопасността, сигурността и демокрацията на участieto за всички граждани. Съветът припомня задълженията на Сърбия да спазва споразуменията за диалог по време на законодателния процес.
41. Съветът изтъква отново, че категорично осъжда актовете на насилие от страна на протестиращи косовски сърби срещу граждани, войници на KFOR и представители на правоприлагащите органи и на медиите на 29 май 2023 г., както и насилственото нападение срещу полицията на Косово на 24 септември 2023 г. в северната част на Косово. Няма оправдание за насилието. Съветът заявява отново очакването си Сърбия да сътрудничи изцяло и да предприеме всички необходими мерки за задържане и неотложно изправяне пред съда на извършителите на нападенията от 2023 г. Съветът подчертава необходимостта виновните лица да понесат пълна отговорност и изразява дълбоко съжаление, че Сърбия не е предприела достатъчно действия в това отношение.
42. Съветът взема под внимание призива на Сърбия от септември 2024 г. за участие на косовските сърби в бъдещите избори в Косово и за реинтеграция на косовските сърби във всички институции на Косово, които те напуснаха през 2022 г. Съветът изразява отново очакванията си за тяхната навременната и бърза реинтеграция, без предварителни условия от страна на Сърбия, в съответствие със споразуменията за диалог и при пълно зачитане на правната рамка на Косово.
43. Съветът очаква Сърбия да участва добросъвестно във **водения със съдействието на ЕС диалог** и да постигне всеобхватно правно обвързващо споразумение за нормализиране на отношенията с Косово в съответствие с международното право и достиженията на правото на ЕС без по-нататъшно забавяне. Нормализирането на отношенията и осъществяването на ангажиментите от диалога са съществени условия за европейския път на двете страни и съществува риск и двете страни да пропуснат значими възможности при липсата на напредък.

44. Съветът изразява задоволство от факта, че Сърбия и Косово наскоро потвърдиха ангажимента си към процеса на **нормализиране на своите отношения** и обещаха да се ангажират конструктивно за бързото му придвижване. ЕС приветства и сключването през декември 2023 г. на търговското споразумение за доставка на електроенергия в северната част на Косово и взаимното признаване на регистрационните номера през януари 2024 г.
45. Съветът заявява отново, че Споразумението относно пътя за нормализиране на отношенията между Косово и Сърбия и приложението към него относно изпълнението, приети съответно през февруари и март 2023 г., трябва да бъдат изцяло спазени и изпълнени възможно най-скоро без предварителни условия като всички свързани с ЕС ангажименти, наред с други неизпълнени ангажименти, постигнати в рамките на водения със съдействието на ЕС диалог, ръководен от върховния представител и подкрепян от специалния представител на ЕС. Това включва създаването на сдружение/общност на общините със сръбско мнозинство въз основа на проекта за статут, представен на страните от посредника на ЕС. От Сърбия се очаква да започне признаването на документите и символите на Косово в съответствие с член 1 от Споразумението относно пътя за нормализиране на отношенията. Съветът заявява отново, че се предвижда статутът на структурите и службите, подкрепяни от Сърбия, да бъде уреден в съответствие с договореностите, постигнати в рамките на водения със съдействието на ЕС диалог, и правото на Косово.
46. Съветът припомня, че критериите по **глава 35** от преговорите за присъединяване на Сърбия бяха изменени, за да отразят задълженията на Сърбия, посочени в Споразумението относно пътя за нормализиране на отношенията и приложението към него относно изпълнението.

АЛБАНИЯ

47. Съветът приветства отварянето на клъстера от основополагащи въпроси с Албания на **конференцията за присъединяване** от 15 октомври 2024 г. и неотдавнашното отваряне на клъстера относно външните отношения. Съветът приветства целта на правителството да продължи напредъка на Албания по пътя ѝ към ЕС, насърчава всички политически сили да следват амбициозния си план за приключване на преговорите за присъединяване и очаква да бъде в състояние да отвори допълнителни преговорни клъстери възможно най-скоро, щом условията бъдат изпълнени.

48. Като отбелязва, че политическата поляризация продължава да засяга дейностите на **парламента**, Съветът припомня, че приобщаващият и конструктивен политически диалог в страната е все така от решаващо значение за постигането на напредък в свързаните с ЕС реформи.
49. Съветът приветства постигнатия напредък в реформите, по-специално в областта на **основополагащите въпроси и принципите на правовата държава**. Съветът оценява положително продължаващото изпълнение от Албания на съдебната реформа, която се нуждае от консолидиране, като се постигнат допълнителни подобрения по отношение на безпристрастността, независимостта и професионализма на съдебната система. Съветът приветства и напредъка на процеса на проверка, и по-специално приключването на гледането на делата на първа инстанция, и насърчава Албания да приключи своевременно целия процес. Съветът изтъква отново, че обвързващите решения на Конституционния съд следва да се спазват и изпълняват изцяло. Съветът оценява положително добрите резултати, постигнати от Специализираната структура за борба с корупцията и организираната престъпност (СПАК) и нейните съдилища, включително по дела за корупция на високо равнище, и продължаващото добро сътрудничество с правоприлагащите органи на ЕС и държавите членки. То следва да продължи, включително сътрудничеството в областта на финансовите разследвания. Необходими са също така засилване на контрола и укрепване на капацитета за защита на финансовите интереси на ЕС. Съветът припомня, че е важно да продължат усилията за постигане на солидни резултати в борбата с организираната престъпност и корупцията, включително на високо равнище. Съветът приветства напредъка, постигнат в областта на реформата на публичната администрация, и насърчава Албания да продължи изпълнението.

50. Съветът призовава Албания да продължи да укрепва защитата на **основните права**, включително защитата на правата на лицата, принадлежащи към малцинства, и отбелязва със загриженост, че не е постигнат напредък по отношение на свободата на медиите и свободата на изразяване на мнение, както и по отношение на правата на лицата, принадлежащи към малцинства. Албания трябва да увеличи усилията си за укрепване на независимостта и плурализма на медиите чрез повишаване на прозрачността на собствеността върху медиите и гарантиране на безопасна и сигурна среда за журналистите. Припомняйки общата позиция на ЕС по клъстер 1, Съветът приветства приемането на вторичното законодателство относно малцинствата и взема под внимание поетите от Албания ангажименти бързо да приеме до края на годината и да приложи оставащите подзаконовни актове, свързани с рамковия закон от 2017 г. за защита на лицата, принадлежащи към национални малцинства, в съответствие с европейските стандарти и с участието на всички заинтересовани страни. В същия дух Съветът насърчава провеждането на всеобхватна реформа на поземления сектор и консолидирането на правата на собственост по прозрачен начин. Трябва да бъде допълнително засилена ролята на гражданското общество и да се водят по-активно съдържателни консултации.
51. По отношение на **изборните реформи** Съветът подчертава, че е необходимо да се предприемат действия във връзка с неизпълнените препоръки на ОССЕ/БДИПЧ и Венецианската комисия по приобщаващ и навременен начин.
52. Съветът отчита постигнатия напредък в областта на **миграцията** и управлението на границите, като същевременно изтъква необходимостта от по-нататъшен напредък по отношение на процедурите за убежище и постигането на пълно съответствие с визовата политика на ЕС.
53. По отношение на **икономическите критерии** Съветът приветства добрата степен на подготвеност на Албания в изграждането на функционираща пазарна икономика и насърчава Албания да продължи усилията си за подобряване на способността си да устоява на конкурентния натиск и пазарните сили в рамките на Съюза и да проведе необходимите структурни реформи.
54. Съветът приветства трайната конструктивна ангажираност на Албания с регионалното сътрудничество. Съветът отбелязва, че **добросъседските отношения** и регионалното сътрудничество продължават да бъдат основни елементи от процеса на разширяване, както и от процеса на стабилизиране и асоцииране.

55. Съветът горещо поздравява Албания за последователното ѝ сътрудничество по външнополитически въпроси, и по-специално за непоколебимото и пълно привеждане в съответствие с **ОВППС на ЕС**, включително що се отнася до ограничителните мерки на ЕС, което е силен сигнал за стратегическия ангажимент на Албания по пътя ѝ към ЕС. Съветът приветства и продължаващото активно участие на Албания в мисиите и операциите на ЕС по линия на ОПСО, както и новото партньорство в областта на сигурността и отбраната между ЕС и Албания, което проправя пътя за засилено сътрудничество в ключови области.

СЕВЕРНА МАКЕДОНИЯ

56. Макар Съветът да изразява задоволство от факта, че новото правителство на Северна Македония обяви интеграцията в ЕС за своя стратегическа цел, той припомня заключенията си от юли 2022 г. и отбелязва, че Северна Македония все още не е приключила **конституционните промени**, за които е поела ангажимент. Като отправя отново призива на Европейския съвет към Северна Македония **да ускори приключването** на тези промени, Съветът потвърждава готовността си да свика друга междуправителствена конференция без допълнително забавяне или допълнително политическо решение веднага щом Северна Македония изпълни ангажимента си в съответствие с вътрешните си процедури. След това Съветът е готов да отвори първия преговорен клъстер във възможно най-кратък срок в съответствие с преговорната рамка.

57. Съветът насърчава всички партии в **парламента** да осигурят междупартийно сътрудничество с акцент върху постигането на напредък в изпълнението на свързаните с ЕС реформи.

58. Съветът изразява задоволство от степента на подготвеност на Северна Македония в ключови области. Той отбелязва, че все още са необходими постоянни и решителни стъпки, за да се ускори изпълнението на свързаните с ЕС реформи, по-специално в областите на **основополагащите въпроси и принципите на правовата държава**, в които е постигнат само ограничен напредък. Съветът заявява отново, че Северна Македония трябва да постигне резултати по отношение на независимостта, професионализма, ефикасността и безпристрастността на съдебната система, както и по отношение на реформата на публичната администрация. Съдебният съвет трябва да бъде подсилен в съответствие с препоръките на мисията на ЕС за партньорска проверка от 2023 г. Борбата с корупцията и организираната престъпност трябва да бъде засилена. Съветът продължава да бъде сериозно загрижен във връзка с измененията на Наказателния кодекс, които засягат голям брой дела за корупция на високо равнище. Съветът призовава Северна Македония да приеме нов Наказателен кодекс в съответствие с достиженията на правото на ЕС и международните стандарти. Освен това Съветът призовава Северна Македония към по-нататъшно укрепване на **основните права**, включително правата на лицата, принадлежащи към малцинства или общности, свободата на медиите и свободата на изразяване на мнение.
59. Като изразява задоволство от факта, че неотдавнашните парламентарни и президентски избори, проведени през 2024 г., бяха със състезателен характер, Съветът отбелязва, че е необходим допълнителен напредък по отношение на **изборната реформа**, включително изпълнението на неизпълнените препоръки на ОССЕ/БДИПЧ и Венецианската комисия.
60. Съветът поздравява Северна Македония за продължаващото ѝ добро сътрудничество в областта на управлението на **миграцията**, управлението на границите и постигането на съответствие с визовата политика на ЕС.
61. По отношение на **икономическите критерии** Съветът приветства добрата степен на подготовка и известния напредък на Северна Македония в изграждането на функционираща пазарна икономика и насърчава Северна Македония да продължи усилията си за подобряване на способността си да устоява на конкурентния натиск и пазарните сили в рамките на Съюза и да проведе необходимите структурни реформи.

62. Съветът отбелязва, че **добросъседските отношения** и регионалното сътрудничество продължават да бъдат основни елементи от процеса на разширяване, както и от процеса на стабилизиране и асоцииране. Съветът припомня, че е важно да се постигнат осезаеми резултати и да се прилагат добросъвестно двустранните споразумения, включително Преспанското споразумение с Гърция и Договорът за приятелство, добросъседство и сътрудничество с България в съответствие с преговорната рамка.
63. Съветът горещо поздравява Северна Македония за последователното ѝ сътрудничество по външнополитически въпроси, и по-специално за това, че отдавна постига трайно и пълно съответствие с **ОВППС на ЕС**, включително що се отнася до ограничителните мерки на ЕС, което е силен сигнал за стратегическия ангажимент на Северна Македония по пътя ѝ към ЕС. Съветът приветства и продължаващото активно участие на Северна Македония в мисиите и операциите на ЕС по линия на ОПСО, както и новото партньорство в областта на сигурността и отбраната между ЕС и Северна Македония, което проправя пътя за засилено сътрудничество в ключови области.

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

64. Съветът приветства **решението** на Европейския съвет от 21—22 март 2024 г. **за започване на преговори за присъединяване** с Босна и Херцеговина въз основа на препоръката на Комисията от 12 март 2024 г. Съветът очаква Босна и Херцеговина да предприеме всички съответни стъпки, посочени в препоръката на Комисията от 12 октомври 2022 г., с оглед на приемането на преговорната рамка от Съвета, когато са изпълнени тези условия. Необходими са допълнителни усилия за изпълнението на 14-те ключови приоритета, изложени в становището на Комисията относно кандидатурата на Босна и Херцеговина за членство в ЕС, одобрено от Съвета през 2019 г., и като се отчитат заключенията на Европейския съвет от юни 2022 г.

65. Съветът приветства ангажираността на политическото ръководство, която доведе до осезаеми резултати и допринесе за решението от март за започване на преговори за присъединяване, но отбелязва със съжаление, че динамиката на реформите оттогава е в застой. Съветът настойчиво приканва всички политически участници отново да съсредоточат усилията на страната върху напредъка по пътя към ЕС, като предприемат решителни действия за осъществяване на необходимите реформи. Босна и Херцеговина следва да назначи главен преговарящ и национален координатор за ИПП по Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП) III, както и да изготви национална програма за приемане на достиженията на правото на ЕС. Съветът припомня, че е важно да се гарантира съответствие на всички приети закони с достиженията на правото на ЕС и европейските стандарти, включително препоръките на Венецианската комисия.
66. Съветът изразява задоволство от факта, че местните избори в Босна и Херцеговина, състояли се на 6 октомври 2024 г. въз основа на избирателния закон на държавно равнище, бяха проведени по състезателен и ефективен начин при отчитане на някои дългогодишни препоръки на БДИПЧ. Що се отнася до **институционалните механизми**, залегнали в Дейтънското мирно споразумение, Босна и Херцеговина трябва да предприеме допълнителни конституционни и изборни реформи, за да гарантира равенството и недискриминацията на всички граждани, по-специално като прилага съдебната практика по делото *Сейдич – Финци* и свързаната с това дело съдебна практика на Европейския съд по правата на човека. Съветът призовава отново за провеждането на приобщаващ процес на ограничени конституционни и избирателни реформи, чрез реален диалог и в съответствие с европейските стандарти, за премахването на всички форми на неравенство и дискриминация в изборния процес. Съветът припомня също, че редица решения на Конституционния съд все още не са изцяло изпълнени. Не следва да се предприемат стъпки, които биха затруднили изпълнението на тези съдебни решения или биха задълбочили още повече разделението.
67. Освен това Съветът заявява отново **категоричния си ангажимент** по отношение на европейската перспектива на Босна и Херцеговина като единна, обединена и суверенна държава. Съветът настойчиво приканва всички политически участници в Босна и Херцеговина да се въздържат и откажат от провокативна разединяваща реторика и действия, включително такива, които поставят под въпрос суверенитета, единството и териториалната цялост на страната, да зачитат принципите на равенство и недискриминация на всички граждани, принадлежащи към всички народности, включени в състава на страната, и на останалите, и да престанат да възхваляват осъдени военни престъпници, а активно да насърчават помирението.

68. Съветът продължава да е сериозно обезпокоен от законодателството и инициативите в *Република Сръбска*, които са в разрез с пътя на Босна и Херцеговина към ЕС, включително сепаратистката реторика и оспорването на конституционния ред в страната. Суверенитетът, териториалната цялост, конституционният ред, включително решенията на Конституционния съд, и международната правосубектност на Босна и Херцеговина трябва да бъдат зачитани. Всяко действие срещу тези принципи ще има сериозни последици.
69. Като отбелязва ограничения напредък, постигнат в областта на съдебната система, по-специално приемането на свързаните с етиката изменения на Закона за Висшия съдебен и прокурорски съвет, Съветът подчертава необходимостта от укрепване на **принципите на правовата държава**, включително чрез приемане на новия закон за Висшия съдебен и прокурорски съвет и Закона за съдилищата. Решенията на Конституционния съд трябва да се спазват изцяло.
70. Съветът отбелязва, че са положени ограничени усилия в областта на **основните права**, и отново призовава Босна и Херцеговина да увеличи значително усилията си в това отношение. Като отбелязва, че не е постигнат напредък по отношение на свободата на изразяване на мнение, свободата на медиите и защитата на журналистите, Съветът призовава Босна и Херцеговина да осигури пълно зачитане, защита и насърчаване на свободата на събранията и сдруженията и свободата на изразяване на мнение и да се въздържа от по-нататъшни действия, които оказват неблагоприятно въздействие върху тяхното упражняване.
71. Съветът оценява положително, че е постигнат известен напредък в **борбата с корупцията и организираната престъпност**, изразяващ се по-специално в приемането на законите за предотвратяване на конфликти на интереси и за борба с изпирането на пари и финансирането на тероризма, както и подписването на споразумението с Евроюст за съдебно сътрудничество с ЕС. Съветът призовава Босна и Херцеговина да предприеме по-нататъшни решителни стъпки в тези области, включително като постигне солидни резултати по отношение на разследванията и присъдите, включително на високо равнище, и приеме Закона за защита на личните данни.

72. По отношение на **икономическите критерии** Съветът насърчава Босна и Херцеговина да продължи усилията си за подобряване на способността си да устоява на конкурентния натиск и пазарните сили в рамките на Съюза и да проведе необходимите структурни реформи.
73. Съветът приветства факта, че управлението на миграцията продължи да се подобрява, и призовава страната да постигне пълно съответствие с **визовата политика** на ЕС и да приеме Закона за граничния контрол. Съветът приветства напредъка в преговорите по споразумението за статута на Frontex и призовава за бързото му подписване.
74. По отношение на изпълнението на **плана за растеж** за Западните Балкани Съветът настойчиво приканва Босна и Херцеговина да представи своята програма за реформи без по-нататъшно забавяне. Това е основно общо изискване за евентуални плащания по Механизма за реформи и растеж и при липса на напредък Босна и Херцеговина рискува да загуби значителни ползи.
75. ЕС е солидарен с Босна и Херцеговина след опустошителните **наводнения** и свлачища от 3 октомври 2024 г. ЕС предостави спешна помощ чрез Механизма за гражданска защита на ЕС с участието на десет държави членки, както и чрез EUFOR Althea. ЕС има готовност при необходимост да предостави допълнителна помощ.
76. Съветът приветства подновяването на мандата на **EUFOR Althea**, която продължава да играе ключова роля в подкрепата за властите в Босна и Херцеговина при поддържането на безопасна и сигурна среда за всички граждани.
77. Съветът изтъква отново значението на непрекъснатото сътрудничество между **международните участници** и изразява подкрепата си за мисията на върховния представител и неговата служба за изпълнение на Програмата „5 + 2“.
78. Съветът отправя отново призива си към Босна и Херцеговина бързо да ратифицира всички регионални **споразумения за мобилност** в рамките на Берлинския процес.
79. Съветът приветства пълното съответствие на политиката на Босна и Херцеговина с **ОВППС на ЕС**, което показва ясният ѝ ангажимент по пътя към ЕС, и я насърчава да го поддържа и да прилага изцяло ограничителните мерки, в т.ч. по отношение на Русия и Беларус.

КОСОВО

80. Съветът приветства трайния **ангажимент** на Косово по пътя му към Европа и свързаните с това реформи. ЕС ще продължи да подпомага Косово в реформите и устойчивото им изпълнение, включително тези, които са насочени най-вече към европейския му път. Съветът приветства влизането в сила на либерализирането на визовия режим за граждани на Косово.
81. Съветът оценява положително известния напредък в **борбата с организираната престъпност**, изразяващ се по-специално в увеличаване на сътрудничеството с Европол, но същевременно напредъкът по отношение на **борбата с корупцията** и защитата на **основните права** бе ограничен. Косово следва да продължи усилията си за гарантиране на отчетността, независимостта, ефикасността и почтеността на съдебната система, за защита на свободата на изразяване на мнение и за гарантиране, че законодателството в тези области е напълно приведено в съответствие с достиженията на правото на ЕС и европейските стандарти. Съветът подчертава значението на укрепването на публичната администрация. Съветът насърчава Косово да постигне допълнителен напредък за ефективно утвърждаване на основните права. Във връзка с това Съветът приветства изпълнението на решението на Конституционния съд относно манастира „Дечани“. Съветът оценява положително, че Косово е създадо централен секретариат за борба с насилието, основано на пола, и е назначило национален координатор.
82. По отношение на **икономическите критерии** Съветът приветства постигнатия от Косово добър напредък в развитието на функционираща пазарна икономика и насърчава Косово да осъществи необходимите структурни реформи.
83. Съветът изразява задоволство от факта, че парламентарните **избори** през февруари 2025 г. ще се проведат съгласно новата изборна уредба на Косово, която изпълнява препоръките от няколко поредни мисии на ЕС за наблюдение на изборите. Съветът приканва Косово да продължи да консолидира тази рамка, подчертавайки значението на един прозрачен, добре администриран, приобщаващ и състезателен изборен процес.

84. Съветът остава дълбоко загрижен за положението в **северната част на Косово**. Косово и Сърбия трябва да полагат постоянни усилия за намаляване на напрежението, да се въздържат от едностранни и провокативни действия, които биха могли да доведат до напрежение и насилие, и да избягват разединяващата реторика. Съветът подкрепя засиленото присъствие на KFOR, по-специално на границата/демаркационната линия между Косово и Сърбия, както и постоянното присъствие на моста в Митровица. Няколко некоординирани действия на Косово, включително тези, насочени срещу подкрепяни от Сърбия структури и служби, действащи в Косово, оказаха отрицателно въздействие върху косовските сърби и други общности и достъпа им до основни обществени и социални услуги. Съветът очаква както Косово, така и Сърбия да намерят по координиран начин трайно решение на положението в северната част на Косово, което да гарантира безопасността, сигурността и демокрацията на участieto за всички граждани.
85. Съветът изтъква отново, че категорично осъжда актовете на насилие от страна на протестиращите косовски сърби срещу граждани, войски на KFOR, правоприлагащи органи и медии на 29 май 2023 г. и насилственото нападение срещу полицията на Косово на 24 септември 2023 г. в северната част на Косово. Няма оправдание за насилието. Съветът взема под внимание текущите съдебни производства в Косово и изтъква отново необходимостта от търсене на отговорност.
86. Съветът осъжда неотдавнашното нападение срещу канала Iber Lepenc/Ibar Lepenas в северната част на Косово и изразява солидарност със засегнатите хора. Съветът очаква извършителите да бъдат задържани и изправени пред съда. Във връзка с това Съветът призовава всички заинтересовани страни да сътрудничат изцяло със съответните органи.
87. Съветът призовава Косово да даде възможност за реинтеграция на косовските сръбски съдии, прокурори, полицейски служители и друг персонал във всички институции на Косово, които напуснаха през 2022 г. Съветът очаква, че реинтеграцията ще бъде осъществена в съответствие със споразуменията за диалог и при пълно зачитане на правната рамка на Косово. В съответствие с изявлението на върховния представител от името на ЕС от 3 юни 2023 г. ЕС прилага обратими мерки спрямо Косово. ЕС постепенно ще отмени тези мерки при предприемането на по-нататъшни действия от страна на Косово за намаляване на напрежението в северната част на страната. Съветът ще продължи да се занимава с тези въпроси.

88. Съветът изразява съжаление, че мнозинството от косовските сърби бойкотираха референдума за отзоваване на кметове през април 2024 г. От съществено значение е във всичките четири северни общини да се проведат приобщаващи местни избори с пълното участие на косовските сърби, без да се поставят предварителни условия. Правото на гласуване следва да бъде улеснено за всички отговарящи на условията граждани. Съветът насърчава всички косовски сърби, членове на парламента на Косово, да участват активно и конструктивно в работата на парламента.
89. Съветът очаква Косово да участва добросъвестно във **водения със съдействието на ЕС диалог** и да постигне всеобхватно правно обвързващо споразумение за нормализиране на отношенията със Сърбия в съответствие с международното право и достиженията на правото на ЕС без по-нататъшно забавяне. Нормализирането на отношенията и осъществяването на ангажиментите от диалога са съществени условия за европейския път на двете страни и съществува риск и двете страни да пропуснат значими възможности при липсата на напредък.
90. Съветът изразява задоволство от факта, че Косово и Сърбия наскоро потвърдиха ангажимента си към процеса на нормализиране на своите отношения и обещаха да се ангажират конструктивно за бързото му придвижване. ЕС приветства и сключването през декември 2023 г. на търговското споразумение за доставка на електроенергия в северната част на Косово и взаимното признаване на регистрационните номера през януари 2024 г.
91. Съветът заявява отново, че Споразумението относно пътя за нормализиране на отношенията между Косово и Сърбия и приложението към него относно изпълнението, приети съответно през февруари и март 2023 г., трябва да бъдат изцяло спазени и изпълнени възможно най-скоро без предварителни условия като всички свързани с ЕС ангажименти, наред с други неизпълнени ангажименти, постигнати в рамките на водения със съдействието на ЕС диалог, ръководен от върховния представител и подкрепян от специалния представител на ЕС.
92. Това включва създаването на сдружение/общност на общините със сръбско мнозинство, като се започне с предаването без забавяне на Конституционния съд на Косово на проекта за статут, представен на страните от посредника на ЕС, с решение на правителството на Косово. Съветът заявява отново, че се предвижда статутът на структурите и службите, подкрепяни от Сърбия, да бъде уреден в съответствие с договореностите, постигнати в рамките на водения със съдействието на ЕС диалог, и правото на Косово.

93. Съветът припомня, че е необходимо да се измени програмата на **Специалната група на Косово по нормализирането на отношенията**, за да се отразят задълженията на Косово, посочени в Споразумението относно пътя за нормализиране на отношенията и приложението към него относно изпълнението.
94. Съветът изтъква отново значението на работата на **специализираните съдебни състави за Косово и специализираната прокуратура** и своята подкрепа за тях, като подчертава готовността си да ги подпомага при изпълнението на техния мандат.
95. Съветът припомня значението на тясното сътрудничество на Косово с мисията **EULEX**, както и с други заинтересовани международни участници.
96. Съветът приветства стъпките, предприети от Косово за изпълнение на ангажиментите му в **ЦЕФТА**, включително чрез отмяна на решението на Косово за забрана на вноса на стоки от сръбски произход, което следва да бъде изцяло изпълнено без забавяне.
97. Съветът горещо поздравява Косово за осъждането на агресивната война на Русия срещу Украйна, неговата ясна геостратегическа ориентация, продължаващо доброволно приверждане в съответствие с **ОВППС на ЕС** и прилагане на ограничителните мерки на ЕС, което е силен израз на стратегическия избор и мястото на Косово в една общност, основана на ценности.

ТУРЦИЯ

98. В съответствие с всички предишни заключения на Съвета и на Европейския съвет относно отношенията с Турция, Съветът подчертава **стратегическия интерес** на ЕС от стабилна и сигурна среда в Източното Средиземноморие и от развитието на отношения с Турция, основаващи се на сътрудничество и взаимна изгода.
99. ЕС заявява отново **готовността си да работи** с Турция в области от общ интерес по поэтапен, пропорционален и обратим начин, в съответствие със заключенията на Европейския съвет от април 2024 г. и при спазване на установените условия.

100. Съветът оценява положително **конкретните стъпки**, предприети в този контекст, като например провеждането на първия диалог на високо равнище по въпросите на търговията, възобновяването на диалога на високо равнище по въпросите на икономиката и поканата към Европейската инвестиционна банка да разгледа условията за постепенно възобновяване на своите ангажименти в приоритетни области, с акцент върху частния сектор. Съветът оценява положително и продължаването на диалозите по въпросите на външната политика и регионалните въпроси, както и на диалозите на високо равнище между ЕС и Турция в секторни области от общ интерес, посочени в предишните заключения на Европейския съвет. Конструктивното участие на самата Турция ще способства за постигането на напредък в различните области на сътрудничество. В този контекст Европейският съюз отдава особено значение на възобновяването и напредъка на преговорите за уреждане на кипърския въпрос с оглед на засилването на сътрудничеството между ЕС и Турция.
101. Съветът отбелязва **подобренията в отношенията** между Турция и Гърция и очаква те да продължат. Съветът отбелязва намаляването на напрежението в Източното Средиземноморие, като тази тенденция също трябва да се запази.
102. Съветът продължава да очаква от Турция да поеме недвусмислен ангажимент за **добросъседски отношения** и мирно уреждане на споровете, като при необходимост се обръща към Международния съд. Съветът, както се посочва във всички съответни заключения на Съвета, а също и в декларацията от 21 септември 2005 г., заявява отново, че Турция трябва да изпълни задълженията си по преговорната рамка, включително пълното, недискриминационно прилагане по отношение на всички държави членки на Допълнителния протокол към Споразумението за асоцииране. Признаването на всички държави членки е от основно значение. Турция трябва да нормализира отношенията си с Република Кипър и да зачита суверенитета и териториалната цялост на всички държави — членки на ЕС, както и всички техни суверенни права, в съответствие с правото на ЕС и международното право, включително Конвенцията на ООН по морско право.

103. Съветът заявява отново, че ЕС е напълно ангажиран с **цялостното уреждане на кипърския проблем** съгласно договорената в ООН рамка, в унисон с всички приложими резолюции на Съвета за сигурност на ООН и с основополагащите принципи и достиженията на правото на Съюза. Продължава да бъде от решаващо значение Турция да се ангажира и да допринася активно за такова мирно уреждане, включително по отношение на външните му аспекти. Като приветства неотдавнашните стъпки, предприети от генералния секретар на ООН за възобновяване на преговорите за уреждане на конфликта, ЕС запазва готовност да играе активна роля в подкрепата на всички етапи на ръководения от ООН процес с всички подходящи средства, с които разполага. Съветът припомня значението на статута на Вароша, осъжда всички едностранни действия на Турция, които противоречат на резолюциите на Съвета за сигурност на ООН, и отново отправя призива си за незабавно връщане към положението отпреди предприемането им. Съветът призовава Турция да спазва всички съответни резолюции на Съвета за сигурност на ООН, по-специално резолюции 541, 550, 789 и 1251.
104. Като припомня заключенията на Съвета и Европейския съвет от предходни години, както и международните ангажименти на Турция в това отношение, Съветът заявява отново сериозната си загриженост във връзка с продължаващото и дълбоко обезпокоително положение в областта на **демократията, принципите на правовата държава и основните права**. Особено тревожна е продължаващата системна липса на независимост и неправомерния натиск върху съдебната власт, както и многобройните ограничения върху свободното и безопасно изразяване на мнение, включително свободата на медиите и разпространението на информация, както и уволненията и замяната на демократично избрани общински кметове. Съветът отбелязва със загриженост, че организациите на гражданското общество, особено тези, които се занимават с жените, ЛГБТИ лицата и правата на човека, продължават да бъдат подложени на натиск. Съветът отправя отново призив към Турция да засили сътрудничеството си със **Съвета на Европа** и съответните му органи и институции, да предприеме действия в отговор на техните основни препоръки, да приложи изцяло Европейската конвенция за правата на човека (ЕКПЧ) и останалите международни инструменти в областта на човешките права, по които е страна, както и да изпълни всички решения на Европейския съд по правата на човека в съответствие с член 46 от ЕКПЧ. Продължаващото неизпълнение от страна на Турция на решенията на ЕКПЧ повдига въпроси относно нейния ангажимент да зачита върховенството на закона и основните права и да спазва международните си задължения. Съветът призовава Турция спешно да обърне отрицателните тенденции във всички тези области и да отстрани по убедителен начин множеството сериозни недостатъци, установени в доклада на Комисията.

105. По отношение на **икономическите критерии** Съветът приветства преминаването към по-конвенционални и по-строги икономически политики от средата на 2023 г. насам. Съветът насърчава Турция да продължи да прилага ориентирани към стабилност макроикономически политики и да продължи да предприема действия в отговор на опасенията относно правилното функциониране на пазарната икономика и институционалната и регулаторната среда в Турция.
106. **Изявлението на ЕС и Турция** остава основната рамка за сътрудничество в областта на миграцията и продължава да дава резултати. Турция и ЕС продължиха да си сътрудничат в подкрепа на бежанците и приемните общности в Турция. Съветът изтъква отново важната роля на пълното и недискриминационно изпълнение на изявлението на ЕС и Турция, включително по отношение на Република Кипър, за възобновяване на връщанията и предотвратяване на незаконното пристигане без по-нататъшно забавяне. В този контекст Съветът изтъква и необходимостта Турция да прилага изцяло и ефективно Споразумението за обратен приемане между ЕС и Турция и да си сътрудничи в областта на правосъдието и вътрешните работи с всички държави — членки на ЕС, както и да постигне съответствие с визовата политика на ЕС.
107. Съветът припомня, че е необходимо Турция да изпълни задълженията си по отношение на привеждането в действие на **митническият съюз между ЕС и Турция**, като гарантира ефективното му прилагане по отношение на всички държави членки. Като отчита постигнатия неотдавна напредък по отношение на премахването на пречките пред търговията и премахването на определени ограничения, Съветът очаква Турция да продължи и да ускори работата за премахване на оставащите пречки пред търговията.
108. Съветът потвърждава предприемането от Турция на конкретни мерки за спиране на **заобикалянето на санкциите на ЕС** срещу Русия през нейната територия, които трябва да бъдат изпълнени и допълнени с още усилия по целесъобразност. Активното сътрудничество с ЕС за предотвратяване и разкриване на заобикалянето на санкциите на ЕС, включително по отношение на изделия с двойна употреба, както и на фалшивия транзит и реекспорта на стоки за Русия чрез посредници от трети държави, продължава да бъде от съществено значение. Съветът приканва специалния пратеник на ЕС за санкциите да изготви оценка, в която се очертават резултатите от действията, предприети от Турция в това отношение, и възможните начини за подобряване на тяхната ефикасност.

109. Съветът признава важната роля на Турция в Черноморската инициатива за зърното и при обмена на затворници в контекста на агресивната война на Русия срещу Украйна.
110. Съветът изразява дълбоко съжаление поради много ниската степен на привеждане на политиката на Турция в съответствие с **ОВППС на ЕС** и неприсъединяването ѝ към ограничителните мерки на ЕС, приети в отговор на агресивната война на Русия срещу Украйна, и отправя отново призив към Турция да ускори привеждането си в съответствие с позициите и ограничителните мерки на ЕС в областта на ОВППС като въпрос от първостепенно значение. Външната политика на Турция продължава да е в противоречие с приоритетите на ЕС. Турските власти трябва да вземат мерки във връзка с това, включително в рамките на диалозите между ЕС и Турция по външнополитически и регионални въпроси.
111. Като потвърждава заключенията от предходната година, Съветът отбелязва, че преговорите за присъединяване на Турция на практика са в застой и че не може да се обмисли отварянето или затварянето на нови глави.

УКРАЙНА

112. Съветът заявява отново, че решително **осъжда агресивната война на Русия срещу Украйна**, която представлява явно нарушение на Устава на ООН, и потвърждава неизменната си подкрепа за независимостта, суверенитета и териториалната цялост на Украйна в рамките на нейните международно признати граници и за неотменимото ѝ право на самоотбрана. Като потвърждава ангажимента на ЕС за всеобхватен, справедлив и траен мир, основан на принципите на Устава на ООН и международното право, в съответствие с основните принципи и цели на украинската формула за мир, при което не може да бъде предприета инициатива за Украйна без Украйна, Съветът потвърждава отново непоколебимия ангажимент на ЕС да предоставя непрекъснатата подкрепа на Украйна и нейния народ толкова дълго, колкото е необходимо, толкова интензивно и колкото е необходимо, и в съответствие с подписаните през юни 2024 г. Съвместни ангажименти в областта на сигурността между Европейския съюз и Украйна.

113. Съветът изтъква отново непоколебимата подкрепа на ЕС за Украйна и пътя ѝ за присъединяване към ЕС и приветства ангажимента на Украйна към процеса на реформи по пътя към ЕС. Съветът приветства официалното **започване на преговорите за присъединяване** с Украйна през юни 2024 г. и значителния напредък в реформите, постигнат през последната година, въпреки изключителните предизвикателства, причинени от агресивната война на Русия. Съветът изразява задоволство от факта, че процесът на скрининг напредва по план, и очаква неговото приключване, както и следващите стъпки в процеса за присъединяване на Украйна с отварянето на клъстерите, като се започне с клъстера от основополагащи въпроси възможно най-скоро, щом условията бъдат изпълнени. Съветът остава ангажиран с подкрепата за хуманитарните нужди на Украйна, както и с укрепването, възстановяването и реконструкцията, и приветства съгласуването на препоръките, отправени от Комисията в нейния доклад за Украйна, и плана за Украйна.
114. Съветът оценява положително напредъка, постигнат във важни области като **принципите на правовата държава и реформите в съдебната система и публичната администрация**, които продължава да бъде от жизненоважно значение за укрепването на устойчивостта на Украйна и за по-нататъшния напредък в процеса на разширяване. Съветът приветства текущия процес на обновяване на органите за управление на съдебната власт, по-специално Висшия съвет по правосъдие и Висшата квалификационна комисия на съдиите в Украйна, както и на Конституционния съд. Прилагането на прозрачни и основани на заслуги процедури за подбор е все така важно и следва да продължи. Съветът очаква процесът на обновяване на съдебната система, в частност на Върховния съд, да продължи. Съветът приветства и ратифицирането от Украйна на Римския статут на Международния наказателен съд и приканва Украйна да предприеме по-нататъшни стъпки за осигуряване на пълно привеждане в съответствие на национално равнище.
115. Съветът приветства наличието на законодателна и институционална рамка за **основните права** и очаква по-нататъшното ѝ прилагане и консолидиране. Съветът насърчава Украйна да продължи усилията си за укрепване на свободата на изразяване и свободата на медиите в съответствие с препоръките на Комисията, въпреки съществуващите предизвикателства, породени от агресивната война на Русия, включително да продължи усилията си за поддържане и постепенно възстановяване на прозрачна, плуралистична и независима медийна среда. Усилията за противодействие на чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство трябва да бъдат в съответствие с международните стандарти за свободата на изразяване на мнение.

116. Съветът взема надлежно под внимание измененото законодателство относно защитата на **правата на лицата, принадлежащи към национални малцинства**. Прилагането на това законодателство, както и на ангажиментите, поети от Украйна, следва да продължи, в съответствие с преговорната рамка на ЕС.
117. Съветът приветства напредъка на Украйна в осигуряването на независимо и ефективно функциониране на институциите за **борба с корупцията**. Съветът насърчава Украйна да продължи да търси решение на оставащите предизвикателства и да укрепи допълнително институционалната си рамка за борба с корупцията, по отношение на ограниченията в законодателството в областта на наказателното производство, ограниченията, свързани с персонала, и резултатите по делата за корупция на високо равнище. Освен това Съветът насърчава Украйна да засили допълнително финансовите си разследвания и мерките за борба с изпирането на пари.
118. По отношение на икономическите критерии Съветът отчита изключителните трудности за Украйна при провеждането на паричната политика и цялостното **икономическо** управление при настоящите обстоятелства и във връзка с това оценява положително факта, че Украйна е постигнала известен напредък към създаването на функционираща пазарна икономика.
119. Съветът приветства усилията на Украйна за повишаване на **енергийната сигурност** и независимостта на доставките в контекст, белязан от продължаващите нападения на Русия срещу енергийната и гражданската инфраструктура на Украйна. ЕС е готов да продължи да предоставя подкрепа за спешно повишаване на енергийната сигурност на Украйна и за укрепване на устойчивостта на енергийната система на Украйна, както и подкрепа за възстановяването на енергийната инфраструктура на Украйна.
120. Съветът е все така ангажиран към допълнително задълбочаване на **секторното сътрудничество на ЕС** с Украйна и интегрирането ѝ във вътрешния пазар на ЕС, въз основа на засиленото прилагане на Споразумението за асоцииране между ЕС и Украйна, включително задълбочената и всеобхватна зона за свободна търговия.
121. Съветът приветства стратегическия ангажимент на Украйна по пътя ѝ към ЕС и високата степен на съответствие с позициите и ограничителните мерки **на ЕС в областта на ОВПИС**. ЕС насърчава Украйна да продължи тази своя положителна тенденция към пълно привеждане в съответствие, включително съобразно принципите на суверенитет и териториална цялост на всички държави.

МОЛДОВА

122. Съветът изтъква отново непоколебимата подкрепа на ЕС за Молдова и пътя ѝ за присъединяване към ЕС и приветства ангажимента на Молдова към процеса на реформи по пътя към ЕС. Съветът приветства официалното започване на преговорите за присъединяване с Молдова през юни 2024 г. и чувствителния напредък в реформите, постигнат през последната година, въпреки значителните предизвикателства, причинени от агресивната война на Русия срещу Украйна и хибридните атаки срещу самата Молдова. Съветът изразява задоволство от факта, че процесът на скрининг напредва по план, и очаква неговото приключване, както и следващите стъпки в процеса за присъединяване на Молдова с отварянето на клъстерите, като се започне с клъстера от основополагащи въпроси възможно най-скоро, щом условията бъдат изпълнени.
123. По отношение на **основополагащите въпроси** Съветът подчертава значението на непрекъснатия напредък в реформите, по-специално в областта на принципите на правовата държава и основните права, включително правата на лицата, принадлежащи към малцинства.
124. Като надгражда постигнатия значителен напредък, Молдова следва да продължи да напредва във всеобхватната **съдебна реформа**, включително процеса на проверка, както и в **борбата с корупцията**, с акцент върху укрепването на съответните институции и по-нататъшното постигане на солидни резултати по отношение на разследванията и присъдите, включително делата за корупция на високо равнище. Съветът приветства системния подход на Молдова към премахването на олигархичния модел и насърчава изпълнението на плана за действие без прекъсване.
125. Съветът взема под внимание предварителните констатации на ОССЕ/БДИПЧ, в които се посочва, че президентските **избори и референдумът за членство в ЕС** на 20 октомври са преминали спокойно и при добра организация въпреки продължаващите опити на Русия да използва чуждестранно манипулиране на информация и вмешателство, за да подкопае демократичните процеси, включително чрез прибегването до местни марионетни сили. Съветът приветства резултата от референдума, с който се потвърждава ангажиментът на Молдова към бъдеще в ЕС.

126. Съветът приветства устойчивостта на Молдова спрямо безпрецедентните **хибридни** атаки на Русия и потвърждава отново подкрепата на ЕС в това отношение, включително чрез мисията на ЕС за партньорство в Молдова. Борбата с външната злонамерена намеса, борбата с дезинформацията, която засяга гражданите на страната, и насърчаването на участието на гласоподавателите са особено важни с оглед на предстоящите парламентарни избори през 2025 г. Усилията за противодействие на чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство трябва да бъдат в съответствие с международните стандарти за свободата на изразяване на мнение.
127. Съветът приветства устойчивия напредък на Молдова към повишаване на нейната **енергийна сигурност** и независимостта на доставките. ЕС е готов да продължи да предоставя подкрепа за този сектор. Молдова трябва допълнително да ускори инфраструктурните проекти, свързани с електроенергийните междусистемни връзки, за да се намали структурната уязвимост.
128. По отношение на **икономическите критерии**, Съветът изтъква, че е важно да продължат преобразяващите **икономически реформи**, секторното сътрудничество и по-нататъшната интеграция на Молдова във вътрешния пазар на ЕС въз основа на засиленото прилагане на Споразумението за асоцииране между ЕС и Молдова, включително задълбочената и всеобхватна зона за свободна търговия. Съветът приветства съобщението на Комисията относно новия план за растеж за Молдова, който има за цел да подкрепи социално-икономическите и основните реформи на Молдова и да подобри достъпа до единния пазар на ЕС.
129. Съветът оценява положително постоянните усилия на Молдова за укрепване на нейната **публична администрация** и рамка за управление на публичните финанси. Административният и институционалният капацитет трябва да бъдат укрепени на всички равнища. Системната ангажираност с гражданското общество по отношение на реформите следва да продължи.
130. Съветът изтъква отново ангажимента си да подкрепя суверенитета и териториалната цялост на Молдова в рамките на международно признатите ѝ граници.

131. Съветът горещо поздравява Молдова за последователното ѝ сътрудничество по външнополитически въпроси и за непоколебимите ѝ усилия за пълно привеждане в съответствие с **ОВППС на ЕС**, включително що се отнася до ограничителните мерки на ЕС, което е силен сигнал за стратегическия ангажимент на Молдова по пътя ѝ към ЕС. Съветът приветства и важното сътрудничество за предотвратяване на заобикалянето на санкциите срещу Русия и Беларус и изразява задоволство от продължаващото активно участие на Молдова в мисии и операции на ЕС по линия на ОПСО. ЕС насърчава Молдова да продължи тази своя положителна тенденция към привеждане в съответствие, включително съобразно принципите на суверенитет и териториална цялост на всички държави. Съветът приветства партньорството в областта на сигурността и отбраната между ЕС и Молдова, което проправя пътя за засилено сътрудничество в ключови области.

ГРУЗИЯ

132. В светлината на неотдавнашните заключения на Европейския съюз Съветът потвърждава готовността на Съюза да подкрепя грузинския народ по неговия европейски път. Същевременно Съветът отново изразява сериозната загриженост на ЕС във връзка с курса на действие, предприет от грузинското правителство, включително приемането на закона за прозрачността на чуждестранното влияние, както и на друго законодателство, което е в противоречие с ценностите и принципите, на които се основава ЕС, и което представлява отстъпление от стъпките, посочени в препоръката на Комисията за предоставяне на статут на страна кандидатка. Съветът припомня, че на заседанията си от юни и октомври 2024 г. Европейският съвет отбеляза, че подобен курс на действие застрашава европейския път на Грузия, което фактически води до спиране на процеса на присъединяване. Съветът изразява съжаление във връзка с неотдавнашното решение на грузинското правителство да спре процеса на присъединяване на страната към ЕС до 2028 г.

133. Съветът категорично осъжда насилието срещу мирни протестиращи, представители на медиите и политици. Грузинските власти трябва да зачитат правото на свобода на събранията и на изразяване на мнение и да се въздържат от използването на сила. Всички актове на насилие трябва да бъдат разследвани и отговорните лица да бъдат подведени под отговорност.

134. Съветът призовава грузинските власти спешно да се върнат на пътя към ЕС и да приемат **демократични, всеобхватни и устойчиви реформи** в съответствие с основните принципи на европейската интеграция. Съветът подчертава, че е важно да се обърне внимание на изпълнението на деветте стъпки, определени в съобщението на Комисията относно разширяването от 2023 г.
135. Съветът е дълбоко загрижен от отстъплението в областта на **демократията, принципите на правовата държава и основните права**. Грузия трябва да гарантира пълното зачитане на основните права, включително свободата на изразяване на мнение и свободата на събранията, както и свободата, независимостта и плурализма на медиите, **а също и правата на лесбийките, гейовете, бисексуалните, трансполовите и интерсексуалните лица (ЛГБТИ)**.
136. Сплашванията, насилието и дискриминацията срещу грузински представители на гражданското общество, политически лидери, граждански активисти и журналисти в Грузия трябва да бъдат прекратени. Като припомня, че **функциониращото гражданско общество** е ключов компонент на всяка демократична система, Съветът призовава Грузия да гарантира, че нейното жизнено гражданско общество е в състояние да функционира без ограничения и да участва активно, приобщаващо и пълноценно в процеса на изготвяне на политиките.
137. Съветът отбелязва със сериозна загриженост предварителните констатации на ОССЕ/БДИПЧ, които показват, че парламентарните **избори** на 26 октомври са белязани от някои недостатъци и напрегната и силно поляризирана среда. За да се подобрят условията за правилното функциониране на демократичните институции, Съветът настойчиво насърчава Грузия да разследва и да вземе мерки в отговор на изборните нередности и твърденията за тях, както и да изпълни тези и други препоръки на ОССЕ/БДИПЧ и на органи на Съвета на Европа, и припомня, че всеобхватната избирателна реформа също е част от деветте стъпки.
138. Съветът призовава грузинските власти да предприемат конкретни действия за преодоляване на нарастващата **поляризация** и да се въздържат от действия, които биха могли допълнително да задълбочат политическото напрежение, като например антиевропейска реторика и дезинформация.

139. Съветът изразява съжаление във връзка с отстъплението от **функционирането на съдебната система** и нарастващата липса на независимост на институциите като цяло. Все още са необходими значителни усилия за всеобхватна реформа на съдебната система в съответствие с европейските стандарти и препоръките на Венецианската комисия. Не по-малко важно е да се постигнат солидни резултати в борбата с корупцията и организираната престъпност и да се действа за премахване на олигархичните структури.
140. По отношение на **икономическите критерии** Съветът отбелязва умерената степен на подготвеност и ограничения напредък в изграждането на функционираща пазарна икономика. Съветът приветства продължаващото прилагане на стабилни фискални и парични политики и насърчава Грузия да укрепи независимостта на централната банка и да осъществи други необходими структурни реформи.
141. Съветът призовава Грузия спешно да изпълни оставащите критерии за либерализиране на **визовия режим**, включително чрез постигане на съответствие с визовата политика на ЕС, вземане на мерки срещу неоснователните молби за убежище и гарантиране на спазването на изискванията, свързани с основните права.
142. Съветът взема под внимание продължаващото прилагане от страна на Грузия на **Споразумението за асоцииране** между ЕС и Грузия, включително задълбочената и всеобхватна зона за свободна търговия.
143. Съветът потвърждава подкрепата на ЕС за **суверенитета, независимостта и териториалната цялост** на Грузия в рамките на международно признатите ѝ граници и подчертава, че ЕС остава твърдо ангажиран с мирното разрешаване на конфликти и политиката си на непризнаване и ангажираност, включително чрез присъствието на Мисията за наблюдение на ЕС в Грузия.
144. Съветът заявява отново твърдото си очакване Грузия, като въпрос от първостепенно значение, да увеличи значително усилията си за привеждане на политиката си в пълно съответствие с позициите и ограничителните мерки **на ЕС в областта на ОВППС**, в т.ч. насочените срещу Русия и Беларус, при спазване на принципите на суверенитет и териториална цялост на всички държави. Съветът също така призовава грузинските власти да се въздържат от действия и изявления срещу позициите на ЕС в областта на външната политика. Съветът насърчава Грузия да продължи сътрудничеството си за предотвратяване на заобикалянето на ограничителните мерки на ЕС.